

Jarosław A. Sobkowiak

Od Redakcji

Studia Theologica Varsaviensia 49/1, 7-10

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD REDAKCJI

W swoim przesłaniu do uczestników 62. Krajowego Tygodnia Liturgicznego we Włoszech, który w tym roku odbywa się w Trieście papież Benedykt VI zwrócił się w takich słowach: *Liturgia powinna być w pierwszym rzędzie dziełem Boga. Dzięki temu stanie się ona katechezą, w której sam Bóg będzie nauczał i wychowywał wiernych.* Z kolei watykański sekretarz stanu kard. Tarcisio Bertone SDB nakreślił perspektywę dla liturgii, w której *powinno się rozważać liturgię jako katechezę. Jest nią absolutny prymat Boga w akcji liturgicznej. Nie można jej zredukować do aspektów czysto ludzkich czy organizacyjnych, bo liturgia nie jest tym, co czyni człowiek, lecz tym, co czyni Bóg. W ten sposób właśnie w liturgii jawi się On jako Bóg-z-nami* (za Radiem Watykańskim z dnia 23 sierpnia 2011 roku). Wierni tej zachęce pragniemy wpisać się w próbę poszukiwania autentycznego miejsca liturgii w życiu Kościoła w pełnej zgodności z Magisterium i żywą tradycją Kościoła.

Zasadniczą tematyczną część tego zeszytu pragniemy więc poświęcić liturgice jako szczególnie uprawnionej drodze naukowych poszukiwań dotyczących liturgii. Liturgia jest kultem publicznym całego Kościoła, bogatym w znaki i symbole. By mogły one autentycznie przemówić do człowieka muszą być w jasny sposób określone i skodyfikowane. Temu zaś służy szczególnie odniesienie do perspektywy biblijnej, gdyż to właśnie dzięki niej liturgia zyskuje nowe rozumienie swojej symboliki w odniesieniu do Misterium Chrystusa, dzięki niej gest liturgiczny staje się gestem Chrystusa, gestem Jego miłości (Jacek Nowak SAC). Takie rozumienie liturgii musi karmić się mo-

dlitwą rozpisaną na poszczególne pory dnia. W ten sposób akcja liturgiczna zyskuje właściwy pokarm. Szczególnym miejscem jednoczenia się z Chrystusem w modlitwie jest *liturgia Godzin*. Uczy ona wierzącego i modlącego się człowieka poświęcenia, uwielbienia i eschatologicznej nadziei (ks. Jan Decyk). Misterium Wcielenia jest momentem kulminacyjnym objawiania się Boga-z-nami. Odczytaniu tej tajemnicy, szczególnie w oparciu o modlitwę brewiarzową okresu Adwentu poświęca swoje studium ks. Krzysztof Filipowicz. Każda refleksja naukowa potrzebuje właściwej metody. Po okresie rozkwitu szeroko pojętej hermeneutyki na nowo należałoby postawić pytanie o relację, zbieżności i różnice pomiędzy hermeneutyką a epistemologią określającą status poszczególnych dyscyplin wiedzy. Szczególnie ma to znaczenie w określaniu statusu teologii liturgicznej. Problem jest ważny i – jak przypomina autor – ciągle jest „pracą w toku” (Matias Augé CMF). Liturgia wyraża się poprzez teksty liturgiczne. I tu znowu niewątpliwą rolę odgrywa właściwa ich interpretacja, próba połączenia tematycznego i odniesienia do całości. Szczególną rolę pełni tu syntagma. Jej typologii w hermeneutyce liturgicznej poświęcony jest kolejny artykuł (Jan Rusiecki SDB). O potrzebie, a nawet konieczności, uwrażliwiania na kwestie związane z hermeneutyką formuł liturgicznych zwraca uwagę w swoim artykule ks. Andrzej Żądło. Jak przystało na autora parającego się zagadnieniami hermeneutycznymi wskazuje on wyraźnie, że poprzez analizę (za)wartości formuł można odkryć niesioną przez nie wartość. Interpretacja służy jednak wyjaśnianiu ku pełniejszemu rozmięciu. Tym zaś co wyjaśnia hermeneutyka jest duch liturgii zawarty w jej płaszczyźnie teologicznej. To zagadnienie rozwija ks. Bogusław Migut w oparciu o analizę myśli nieżyjącego już włoskiego liturgisty A.M. Triakki SDB. Nie sposób nie wspomnieć w tym nurcie refleksji śp. ks. prof. dra hab. Adama Duraka, kierownika Katedry Hermeneutyki Liturgicznej w ATK. Tej postaci, zarówno w wymiarze pracy naukowo-badawczej jak również dydaktycznej poświęca swoje studium ks. Ireneusz Koziorewski.

Drugą część prezentowanego zeszytu otwiera artykuł stanowiący przejście od kwestii liturgicznych do szerzej pojętej refleksji teologicznej. Jest on poświęcony interpretacji tekstów biblijnych w liturgii

(ks. Janusz Czerski). Perswazja jest ważnym elementem głoszenia orędzia Jezusa Chrystusa. Strategii perswazyjnej Marka Ewangelisty poświęca swoje studium Janusz Kręcidło MS. Jest to szczególnie istotny tekst, gdyż zostaje odniesiony do kontekstu socjologicznego i antropologii kulturowej. Jak już wspomniano, płaszczyzna biblijna jest istotnym elementem odkrywania Boga w liturgii, ale odkrywa ona również prawdę o człowieku, szczególnie w wymiarze jego grzeszności. Tajemnicy grzechu pierwotnego w ujęciu Josepha Ratzingera jest poświęcony kolejny z prezentowanych tekstów (ks. Grzegorz Bachanek). Podejmując refleksję nad człowiekiem sięgamy do antropologii, niestety często pojmowanej bardzo redukcjonistycznie, prowokowani współczesną klasyfikacją nauk. Natomiast szeroko pojęta refleksja antropologiczna towarzyszy człowiekowi od samego początku. Przykładem tak właśnie pojętej refleksji antropologicznej jest Grzegorz z Nyssy. Jeden z aspektów jego refleksji (problematyka jednoczesności powstania duszy i ciała) znajduje odzwierciedlenie w artykule Marty Przyszychowskiej. Raz jeszcze wraca artykuł Diany Kulak poświęcony Niepokalanemu Poczęciu Bogurodzicy u Siergieja Bułgakowa. W ostatnim numerze z powodu błędu technicznego na etapie druku znalazł się on trochę „poza” częścią ściśle naukową numeru. Drukując raz jeszcze ten tekst pragniemy w ten sposób przeprosić jego Autorkę i przywrócić tekstowi „właściwe” miejsce.

W ramach recenzji powraca temat liturgii, a ściślej mówiąc, roli Słowa Bożego w liturgii (ks. Krzysztof Filipowicz). Omówieniu leksykonu pastoralno-liturgicznego Ruperta Bergera poświęca swoją recenzję ks. Piotr Walendzik. Z kolei Ks. Władysław Wyszowadzki omawia pozycję Bpa A.F. Dziuby poświęconą przygotowaniu do sakramentu pojednania. W tym roku, zamykającym refleksję nad tajemnicą kapłaństwa nie mogło zabraknąć przypomnienia potrzeby modlitwy za kapłanów (bp Andrzej F. Dziuba). Druga recenzja autorstwa bpa Dziuby omawia pozycję prezentującą bardzo aktualny temat przygotowania do małżeństwa. Recenzję rozprawy o działalności misyjnej Kościoła w ostatnich latach proponuje ks. Janusz Gajda. Mówiąc o Kościele nie może zabraknąć odniesienia do kościołów lokalnych. Upamiętnieniu 90-lecia istnienia Archidiecezji Łódzkiej jest książka

recenzowana przez ks. Alberta Warso. Recenzję drugiego tomu eschatologii A. Nitroli podejmuje ks. Sylwester Jaśkiewicz, zwracając uwagę na jeden z bardziej interesujących wątków omawianej publikacji – „trylogię paruzji”. Nie ma żywej wiary bez liturgii, nie ma żywej liturgii bez przepowiadania. Rozprawę poświęconą tej właśnie problematyce recenzuje ks. Jerzy Swędrowski.

Bieżący numer tradycyjnie wieńczy Kronika Wydziału Teologicznego (Małgorzata Bogusiak i Wojciech Kluj OMI). Jeśli nie wskazano inaczej, aby ujednolicić styl przypisów stosujemy skróty *Encyklopedii Katolickiej*.

Jarosław A. Sobkowiak MIC